

2 0 1 6

(November)

COMMERCE

(General / Speciality)

Course : 503

(**Management Accounting**)

The figures in the margin indicate full marks for the questions

(**New Course**)

Full Marks : 80

Pass Marks : 24

Time : 3 hours

1. (a) Fill in the blanks : 1×5=5
- (i) In marginal costing system, fixed cost is considered as _____ cost.
  - (ii) Issue of equity shares is a cash flow from _____ activities.
  - (iii) _____ budget is a summary of all functional budgets.
  - (iv) Fixed cost per unit _____ when volume of production increases.
  - (v) Margin of safety can be improved by reducing the _____ cost.
- (b) Write True or False : 1×3=3
- (i) Management Accounting is concerned with accounting information that is useful to the management.
  - (ii) The difference between actual cost and standard cost is known as differential cost.
  - (iii) Cash Flow Statement is based upon accrual basis of accounting.

2. Write short notes on any four of the following :

4×4=16

- (a) Tools of Management Accounting
- (b) Funds from Operation
- (c) Differential Costing
- (d) Cost-volume-profit Relationship
- (e) Budgetary Control
- (f) Performance Budgeting

3. (a) "Management Accounting has been evolved to meet the need of management." Explain this statement.

14

Or

(b) "Management Accounting is nothing more than the use of financial information for management purposes." Explain this statement and clearly distinguish between Financial Accounting and Management Accounting.

6+8=14

4. (a) The following are the summaries of the Balance Sheets of EC Ltd. as on 31st December, 2014 and 31st December, 2015 :

<i>Liabilities</i>	<i>31.12.2014</i>	<i>31.12.2015</i>
	₹	₹
Share Capital	2,00,000	2,50,000
Reserve Fund	50,000	60,000
Profit & Loss A/c	30,500	30,600
Bank Loan	70,000	—
Creditors	1,55,000	1,40,200
Provision for Taxation	30,000	35,000
	<u>5,35,500</u>	<u>5,15,800</u>

<i>Assets</i>	<i>31.12.2014</i>	<i>31.12.2015</i>
	₹	₹
Land and Buildings	2,00,000	1,90,000
Plant	1,50,000	1,74,000
Stock	1,00,000	74,000
Debtors	85,000	69,200
Cash	500	600
Bank	—	8,000
	<u>5,35,500</u>	<u>5,15,800</u>

Additional Information :

- (i) Depreciation on plant was ₹ 14,000 in 2015
- (ii) Dividend of ₹ 20,000 was paid in 2015
- (iii) Income tax provision for the year was ₹ 25,000
- (iv) A piece of land was sold in 2015 at cost

Prepare a statement showing sources and application of fund and a schedule of changes in working capital for 2015.

14

Or

- (b) (i) What do you mean by Cash Flow Statement? Explain the objects of Cash Flow Statement. 7
- (ii) Distinguish between Cash Flow Statement and Funds Flow Statement. 7

5. (a) The following are the details of profit and loss data relating to a manufacturing business :

	₹	
Sales		1,00,000
Cost of Goods Sold :		
Variable	40,000	
Fixed	10,000	50,000
		<hr/>
Gross Profit		50,000
Selling and Administrative Cost :		
Variable	10,000	
Fixed	5,000	15,000
		<hr/>
Net Profit		35,000

- (i) From the above data, calculate—
  - (1) profit-volume ratio;
  - (2) break-even point;
  - (3) profit for the sales volume of ₹ 1,60,000 and ₹ 70,000.
- (ii) Would it be profitable to reduce the selling price by 10% if it leads to an increase in sales by 30%? (2+3+4)+5=14

Or

- (b) Define marginal costing and discuss its contributions to the management in decision-making. 5+9=14

6. (a) From the following estimates of KJ Ltd., prepare a Sales Overhead Budget :

Advertisement—₹ 5,000

Salaries of the sales department—₹ 10,000

Expenses of the sales department—₹ 3,000

Counter salesmen's salaries and dearness allowance—₹ 12,000

Counter salesmen are allowed commission @ 2% on their sales

Travelling salesmen are allowed commission and expenses
@ 10% and 5% on their sales respectively

The estimated sales during the period were as under :

Area	Counter Sales ₹	Sales by travelling salesmen ₹
I	1,60,000	20,000
II	2,40,000	30,000
III	2,80,000	40,000

Or

- (b) Explain the meaning and objectives of sales budget. Distinguish between Sales Budget and Production Budget.

7+7=14

ASSAMESE VERSION

1. (a) খালী ঠাই পূৰণ কৰা :

- (i) প্ৰান্তিক ব্যয় পদ্ধতিত স্থিৰ ব্যয়ক _____ ব্যয় বুলি গণ্য কৰা হয় ।
 (ii) সাধাৰণ অংশপত্ৰ বিলিকৰণ হ'ল _____ কাৰ্যৰ পৰা হোৱা নগদ প্ৰবাহ ।
 (iii) _____ আয়-ব্যয়ক হ'ল সকলো কৰ্মভিত্তিক আয়-ব্যয়কৰ সাৰাংশ ।
 (iv) উৎপাদন বৃদ্ধিৰ লগেলগে প্ৰতি গোট স্থিৰ ব্যয় _____ পায় ।
 (v) নিৰাপত্তাৰ সীমা _____ ব্যয় হ্রাসৰ জৰিয়তে উন্নীত কৰিব পাৰি ।

1×5=5

(b) সঁচা নে মিছা লিখা :

- (i) পৰিচালনা হিচাপৰক্ষণে পৰিচালনাৰ বাবে উপযোগী হিচাপৰক্ষণৰ তথ্যৰ লগত সম্পৰ্কিত ।
 (ii) প্ৰকৃত খৰচ আৰু মান খৰচৰ পাৰ্থক্যক ব্যৱধান ব্যয় বুলি জনা যায় ।
 (iii) নগদ প্ৰবাহ বিবৃতি হিচাপৰক্ষণৰ উদ্ভূত ভিত্তিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল ।

1×3=3

2. তলত দিয়া যি কোনো চাৰিটাৰ চমু টোকা লিখা :

4×4=16

- (a) পৰিচালনা হিচাপৰক্ষণৰ আহিলাসমূহ
 (b) কৰ্ম প্ৰক্ৰিয়াৰ পৰা পুঁজি
 (c) ব্যৱধান ব্যয় নিৰ্ণয় ব্যৱস্থা
 (d) ব্যয়-উৎপাদন-লাভ সম্পৰ্ক
 (e) সাংখ্যিক আঁচনিৰ জৰিয়তে নিয়ন্ত্ৰণ
 (f) সম্পাদন আয়-ব্যয়ক

3. (a) “পৰিচালনাৰ প্ৰয়োজন পূৰাবলৈ পৰিচালনা হিচাপৰক্ষণ উদ্ভাৱন কৰা হৈছে।” উক্তিটো ব্যাখ্যা কৰা ।

14

অথবা

(b) “ব্যৱস্থাপনা হিচাপৰক্ষণ ব্যৱস্থাপনাৰ উদ্দেশ্যে বিত্তীয় তথ্য ব্যৱহাৰৰ বাহিৰে অধিক একো নহয়।”
 বিবৃতিটো ব্যাখ্যা কৰা আৰু বিত্তীয় হিচাপৰক্ষণ আৰু ব্যৱস্থাপনা হিচাপৰক্ষণৰ মাজত স্পষ্ট পাৰ্থক্য লিখা ।

6+8=14

4. (a) EC লি.-ৰ সংক্ষিপ্ত উদ্ভূত-পত্ৰ 31 ডিচেম্বৰ, 2014 আৰু 31 ডিচেম্বৰ, 2015 তাৰিখত তলত দিয়া হ'ল :

দেয়	31.12.2014	31.12.2015
	টকা	টকা
অংশ মূলধন	2,00,000	2,50,000
সাধাৰণ সঞ্চিতি	50,000	60,000
লাভ-লোকচান হিচাপ	30,500	30,600
বেঙ্কৰ ঋণ	70,000	—
পাওনাদাৰ	1,55,000	1,40,200
কৰৰ ব্যৱস্থা	30,000	35,000
	<u>5,35,500</u>	<u>5,15,800</u>

সম্পত্তি

	31.12.2014	31.12.2015
	টকা	টকা
ভূমি আৰু ভৱন	2,00,000	1,90,000
যন্ত্ৰপাতি	1,50,000	1,74,000
সম্ভাৰ	1,00,000	74,000
দেনাদাৰ	85,000	69,200
নগদ	500	600
বেঙ্ক	—	8,000
	<u>5,35,500</u>	<u>5,15,800</u>

অতিৰিক্ত তথ্য :

- (i) 2015 চনত যন্ত্ৰপাতিৰ অৱচয় 14,000 টকা ধৰা হৈছিল
- (ii) 2015 চনত 20,000 টকা লাভাংশ দিয়া হয়
- (iii) আয়কৰৰ বাবে বছৰটোত 25,000 টকা ব্যৱস্থা ৰখা হৈছে
- (iv) 2015 চনত এটুকুৰা মাটি ক্ৰয়মূল্যত বিক্ৰী কৰা হয়

উক্ত বিৱৰণৰ পৰা পুঁজিৰ উৎস আৰু প্ৰয়োগ বিবৃতি তৈয়াৰ কৰা আৰু 2015 চনৰ বাবে কাৰ্যকৰী মূলধনৰ পৰিৱৰ্তন বিবৃতি প্ৰস্তুত কৰা।

14

অথবা

- (b) (i) নগদ প্ৰবাহ বিবৃতি বুলিলে কি বুজা? এই বিবৃতিৰ উদ্দেশ্য ব্যাখ্যা কৰা।
- (ii) নগদ প্ৰবাহ বিবৃতি আৰু পুঁজি প্ৰবাহ বিবৃতিৰ মাজত পাৰ্থক্য দেখুৱা।

7

7

5. (a) এক প্ৰস্তুতকাৰী ব্যৱসায়ত সম্পাদিত হোৱা লাভ-লোকচানৰ তথ্যসমূহ তলত দিয়া হ'ল :

	টকা
বিক্ৰী	1,00,000
বিক্ৰী হোৱা দ্ৰব্যৰ ব্যয় :	
পৰিৱৰ্তনশীল ব্যয়	40,000
স্থিৰ ব্যয়	<u>10,000</u>
	<u>50,000</u>
মুঠ লাভ	50,000
বিক্ৰী আৰু প্ৰশাসনীয় ব্যয় :	
পৰিৱৰ্তনশীল ব্যয়	10,000
স্থিৰ ব্যয়	<u>5,000</u>
	<u>15,000</u>
নীট লাভ	<u>35,000</u>

(i) উপৰোক্ত তথ্যসমূহৰ পৰা নিৰ্ণয় কৰা—

(1) লাভৰ আয়তনিক অনুপাত;

(2) লাভালাভ সমতা স্তৰ;

(3) বিক্ৰীৰ পৰিমাণ 1,60,000 টকা আৰু 70,000 টকা হ'লে লাভৰ পৰিমাণ।

(ii) বিক্ৰী মূল্য 10% হ্রাস কৰাটো লাভজনকনে যদিহে ইয়াৰ ফলস্বৰূপে বিক্ৰীৰ পৰিমাণ 30% বৃদ্ধি হয়?

(2+3+4)+5=14

অথবা

(b) প্ৰান্তিক ব্যয় নিৰ্ধাৰণৰ সংজ্ঞা দিয়া আৰু সিদ্ধান্ত গ্ৰহণত ব্যৱহাৰ কৰা কৰ্তৃপক্ষৰ প্ৰতি ই আগবঢ়োৱা অৱদান আলোচনা কৰা।

5+9=14

6. (a) তলত দিয়া আনুমানিক ব্যয়সমূহৰ পৰা KJ লি.-ৰ এক বিক্ৰী অধিব্যয় আয়-ব্যয়ক প্ৰস্তুত কৰা :

14

বিজ্ঞাপন—5,000 টকা

বিক্ৰী বিভাগৰ দৰমহা—10,000 টকা

বিক্ৰী বিভাগৰ ব্যয়—3,000 টকা

কাউন্টাৰৰ বিক্ৰেতাসকলৰ দৰমহা আৰু মৰগীয়া ভাট্টা—12,000 টকা

কাউন্টাৰৰ বিক্ৰেতাসকলক তেওঁলোকৰ বিক্ৰীৰ ওপৰত প্ৰদান কৰা দস্তৰিৰ পৰিমাণ—2%

ভ্ৰমণকাৰী বিক্ৰেতাসকলক দস্তৰি আৰু ব্যয়ৰ বাবে

তেওঁলোকৰ বিক্ৰীৰ ওপৰত ক্ৰমান্বয়ে 10% আৰু 5% দিয়া হয়

সময়ছোৱাৰ ভিতৰত আনুমানিক বিক্ৰীৰ পৰিমাণ তলত দিয়া ধৰণৰ আছিল :

ক্ষেত্ৰ	কাউন্টাৰৰ বিক্ৰী টকা	ভ্ৰমণকাৰী বিক্ৰেতাৰ বিক্ৰী টকা
I	1,60,000	20,000
II	2,40,000	30,000
III	2,80,000	40,000

অথবা

(b) বিক্ৰী আয়-ব্যয়কৰ অৰ্থ আৰু উদ্দেশ্যসমূহ ব্যাখ্যা কৰা। বিক্ৰী আয়-ব্যয়ক আৰু উৎপাদন আয়-ব্যয়কৰ মাজত থকা পাৰ্থক্যসমূহ দেখুৱা।

7+7=14

(Old Course)

Full Marks : 80

Pass Marks : 32

Time : 3 hours

1. (a) Fill in the blanks : 1×5=5
- (i) Standard cost is a _____ cost.
  - (ii) P/V ratio exhibits the percentage of contribution included in _____.
  - (iii) Repayment of borrowing causes cash _____.
  - (iv) _____ budget is a summary of all functional budgets.
  - (v) Fixed cost per unit _____ when volume of production increases.
- (b) Choose the correct answer : 1×3=3
- (i) Variable cost per unit remains same / increases / decreases due to increase in production.
  - (ii) The practice of charging all costs to product is marginal costing / absorption costing / standard costing.
  - (iii) Standard costing is a method / process / technique of Cost Accounting.
2. Write short notes on any *four* of the following : 4×4=16
- (a) Break-even Analysis
  - (b) Zero-base Budgeting
  - (c) Absorption Costing
  - (d) Cash Budget
  - (e) Advantages of Standard Costing
  - (f) Overhead Variances
3. (a) Discuss, in detail, the functions of Management Accounting. 11
- Or
- (b) Explain the role of a management accountant in a business enterprise. 11

4. (a) The following are the Summarized Balance Sheets of Dibru Trading Ltd. as on 31st March, 2015 and 31st March, 2016 :

<i>Liabilities</i>	31.03.2015	31.03.2016
	₹	₹
Equity Share Capital	2,00,000	2,40,000
14% Debentures	50,000	—
Securities Premium	—	10,000
General Reserve	30,000	50,000
Profit & Loss A/c	48,000	68,000
Sundry Creditors	1,35,000	1,55,000
Proposed Dividend	20,000	24,000
Provision for Depreciation :		
Plant and Machinery	1,40,000	1,50,000
Furniture	6,000	4,000
	<u>6,29,000</u>	<u>7,01,000</u>
<i>Assets</i>	31.03.2015	31.03.2016
	₹	₹
Land and Buildings	1,05,000	1,50,000
Plant and Machinery (at cost)	2,90,000	3,20,000
Furniture (at cost)	9,000	10,000
Inventories	1,30,000	1,05,000
Sundry Debtors	80,000	90,000
Cash	15,000	26,000
	<u>6,29,000</u>	<u>7,01,000</u>

Additional Information :

- (i) Furniture which cost ₹ 5,000, written down value being ₹ 1,000, was sold in 2015-16 for ₹ 2,000
- (ii) Plant and Machinery, which cost ₹ 20,000 and in respect of which ₹ 13,000 had been written off as depreciation, was sold in 2015-16 for ₹ 3,000
- (iii) The dividend declared in 2014-15 was paid during 2015-16

From the above particulars, you are required to prepare—

- (1) a statement of changes in working capital during 2015-16;
- (2) Funds Flow Statement for 2015-16.

Or

- (b) State whether each of the following transactions would increase; decrease or have no effect on working capital :

2×6=12

- (i) Purchase of goods on credit
- (ii) Payment of previous year's dividend
- (iii) Sale of furniture on credit
- (iv) Issue of preference share
- (v) Sale of old assets
- (vi) Payment of bills payable

5. (a) From the data given below, calculate—

- (i) contribution;
- (ii) profit-volume ratio;
- (iii) break-even point;
- (iv) sales to earn a profit of ₹ 3,00,000 :

2+3+3+3=11

Fixed cost—₹ 1,80,000

Variable cost per unit :

Direct material—₹ 6

Direct labour—₹ 3

Direct overheads—100% of direct labour

Selling price per unit—₹ 15

Or

- (b) (i) State any three similarities between marginal costing and differential costing. 3
- (ii) Describe the major areas of application of marginal costing system. What is the necessity of analysis of marginal cost? 8

6. (a) What do you understand by the terms 'budget' and 'budgetary control'? Discuss the benefits derived from an efficient system of budgetary control.

(2+3)+6=11

Or

- (b) A company is currently working at 50% capacity and produces 10000 units. Estimate the profit of the company when it works at 60% and 70% capacity.

11

At 60% capacity, the raw material cost increases by 2% and selling price falls by 3%.

At 70% capacity, the raw material cost increases by 4% and selling price falls by 5%.

At 50% capacity working, the product cost is ₹ 180 per unit and the selling price is ₹ 200 per unit.

The unit cost of ₹ 180 is made up as follows :

	₹
Raw material	100
Wages	30
Factory overhead (40% fixed)	20
Administrative overhead (50% fixed)	30
	<u>180</u>

7. (a) From the particulars given below, calculate—

(i) material price variance;

(ii) material usage variance;

(iii) material mix variance :

3+3+5=11

Materials	Standard			Actual		
	Quantity (kg)	Unit price ₹	Total ₹	Quantity (kg)	Unit price ₹	Total ₹
A	40	10	400	20	35	700
B	20	20	400	10	20	200
C	20	40	800	30	30	900

Or

- (b) What do you understand by the terms 'variance' and 'variance analysis'? Discuss the importance of variance analysis.

(2+3)+6=11

ASSAMESE VERSION

1. (a) খালী ঠাই পূৰণ কৰা :

1×5=5

(i) মান খৰচ হ'ল _____ খৰচ।

(ii) লাভ পৰিমাণ হাৰে _____ অন্তৰ্ভুক্ত অৱদানৰ শতকৰা হাৰ প্ৰকাশ কৰে।

(iii) ঋণ পৰিশোধে নগদ ধনৰ _____ সৃষ্টি কৰে।

(iv) _____ আয়-ব্যয়ক হ'ল সকলো কমভিত্তিত আয়-ব্যয়কৰ সাৰাংশ।

(v) উৎপাদন বৃদ্ধিৰ লগেলগে প্ৰতি গোট স্থিৰ ব্যয় _____ পায়।

(b) শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা :

1×3=3

(i) উৎপাদন বৃদ্ধিৰ লগেলগে প্ৰতি এককৰ পৰিৱৰ্তনশীল ব্যয় একে থাকে / বাঢ়ে / কমে।

(ii) উৎপাদিত দ্ৰব্যলৈ নিৰ্ধাৰিত কৰা ব্যয় ব্যৱহাৰক প্ৰান্তিক কষ্টিং / শোহন কষ্টিং / মান কষ্টিং বুলি কোৱা হয়।

(iii) মান কষ্টিং, কষ্ট একাউন্টিঙৰ এটা পদ্ধতি / প্ৰক্ৰিয়া / কৌশল।

2. তলত দিয়া যি কোনো চাৰিটাৰ চমু টোকা লিখা :

4×4=16

(a) লাভলাভ সমতাৰ বিশ্লেষণ

(b) শূন্য ভিত্তি আয়-ব্যয়ক

(c) শোহন ব্যয় নিৰ্ণয় ব্যৱহাৰ

(d) নগদ আয়-ব্যয়ক

(e) মান কষ্টিঙৰ উপযোগিতাসমূহ

(f) অধিব্যয় তাৰতম্য

3. (a) পৰিচালনা হিচাপৰক্ষণৰ কাৰ্যাৱলী বিতংতাৰে আলোচনা কৰা।

11

অথবা

(b) এটা ব্যৱসায়িক প্ৰতিষ্ঠানত ব্যৱহাৰপনা হিচাপৰক্ষকৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা।

11

4. (a) 2015 চনৰ 31 মাৰ্চ আৰু 2016 চনৰ 31 মাৰ্চত প্ৰস্তুত কৰা ডিব্ৰু ট্ৰেডিং লিমিটেডৰ সংক্ষিপ্ত উদ্বৃত্ত-পত্ৰ তলত দিয়া হ'ল :

দেয়	31.03.2015	31.03.2016
	টকা	টকা
অংশ মূলধন	2,00,000	2,40,000
14% ঋণপত্ৰ	50,000	—
অংশৰ অধিহাৰ	—	10,000
সাধাৰণ সঞ্চয়	30,000	50,000
লাভ-লোকচান হিচাপ	48,000	68,000
বিভিন্ন পাওনাদাৰ	1,35,000	1,55,000
প্ৰস্তাৱিত লাভাংশ	20,000	24,000
অৱচয় সঞ্চিতি :		
যন্ত্ৰপাতি	1,40,000	1,50,000
আচবাব	6,000	4,000
	<u>6,29,000</u>	<u>7,01,000</u>

সম্পত্তি	31.03.2015	31.03.2016
	টকা	টকা
ভূমি আৰু ভৱন	1,05,000	1,50,000
যন্ত্ৰপাতি (ক্ৰয় মূল্য)	2,90,000	3,20,000
আচবাব (ক্ৰয় মূল্য)	9,000	10,000
সম্ভাৰ	1,30,000	1,05,000
বিভিন্ন দেনাদাৰ	80,000	90,000
নগদ টকা	15,000	26,000
	<u>6,29,000</u>	<u>7,01,000</u>

অতিৰিক্ত তথ্য :

- 5,000 টকাত ক্ৰয় কৰা আচবাব অৱচয় বাদ দিয়াৰ পাছত 1,000 টকা হৈছিল, এই আচবাব 2015-16 চনত 2,000 টকাত বিক্ৰী কৰা হয়
- 20,000 টকাৰ যন্ত্ৰপাতিৰ পৰা 13,000 টকা অৱচয় বাদ দিয়াৰ পাছত 2015-16 চনত 3,000 টকাত বিক্ৰী কৰা হয়
- 2014-15 চনত ঘোষণা কৰা লাভাংশ 2015-16 চনত পৰিশোধ কৰা হয়

ওপৰৰ বিৱৰণৰ পৰা 2015-16 চনত কাৰ্যকৰী মূলধন পৰিৱৰ্তনৰ এক বিবৃতি আৰু পুঁজিৰ আদান-প্ৰদান বিবৃতি প্ৰস্তুত কৰা।

অথবা

(b) তলত দিয়া লেনদেনবিলাকে কাৰ্যকৰী মূলধন বৃদ্ধি/হ্রাস নাইবা অন্য কোনো প্ৰভাৱ পেলাব পাৰে নে নোৱাৰে বিচাৰ কৰি প্ৰতিটোৰ বাবে এটা টোকা লিখা : 2×6=12

(i) বাকীত দ্ৰব্য ক্ৰয়

(ii) আগৰ বছৰৰ লাভাংশ পৰিশোধ

(iii) বাকীত আচৰাব বিক্ৰী

(iv) অগ্ৰাধিকাৰ অংশ বিলিকৰণ

(v) পুৰণি সম্পত্তি বিক্ৰী

(vi) দেয় বিল পৰিশোধ

5. (a) নিম্নোক্ত তথ্যসমূহৰ পৰা নিৰ্ণয় কৰা :

2+3+3+3=11

(i) অৱদান

(ii) লাভৰ আয়তনিক অনুপাত

(iii) লাভালাভ সমতাৰ স্তৰ

(iv) 3,00,000 টকা লাভ অৰ্জন কৰিবলৈ হ'লে বিক্ৰীৰ পৰিমাণ

স্থিৰ ব্যয়—1,80,000 টকা

প্ৰতি এককৰ পৰিৱৰ্তনশীল ব্যয় :

প্ৰত্যক্ষ সামগ্ৰী—6 টকা

প্ৰত্যক্ষ শ্ৰম—3 টকা

প্ৰত্যক্ষ অধিব্যয়—প্ৰত্যক্ষ শ্ৰমৰ 100%

প্ৰতি এককৰ বিক্ৰী মূল্য—15 টকা

অথবা

(b) (i) প্ৰান্তিক ব্যয় আৰু ব্যৱধান ব্যয় নিৰ্ণয় ব্যৱস্থাৰ মাজত যি কোনো তিনিটা সাদৃশ্য লিখা। 3

(ii) প্ৰান্তিক ব্যয় পদ্ধতিৰ ঘাই ঘাই প্ৰায়োগিক বিষয়সমূহ আলোচনা কৰা। প্ৰান্তিক ব্যয় বিশ্লেষণৰ প্ৰয়োজনীয়তা কি? 8

6. (a) 'আয়-ব্যয়ক' আৰু 'আয়-ব্যয়কৰ দ্বাৰা নিয়ন্ত্ৰণ' বুলিলে কি বুজা? এক সক্ষম আয়-ব্যয়কৰ দ্বাৰা নিয়ন্ত্ৰণ পদ্ধতিৰ পৰা প্ৰাপ্ত উপকাৰসমূহ আলোচনা কৰা। (2+3)+6=11

অথবা

- (b) এটা কোম্পানীৰ বৰ্তমান 50% সামৰ্থ্য-পৰ্যায়ত উৎপাদনৰ পৰিমাণ 10000 গোট। কোম্পানীটোৰ 60% আৰু 70% সামৰ্থ্য-পৰ্যায়ত লাভৰ পৰিমাণ নিৰ্ণয় কৰা।
60% সামৰ্থ্য-পৰ্যায়ত কেঁচা সামগ্ৰীৰ মূল্য 2% বৃদ্ধি হয় আৰু বিক্ৰী মূল্য 3% হ্রাস হয়।
70% সামৰ্থ্য-পৰ্যায়ত কেঁচা সামগ্ৰীৰ মূল্য 4% বৃদ্ধি হয় আৰু বিক্ৰী মূল্য 5% হ্রাস পায়।
50% সামৰ্থ্য-পৰ্যায়ত উৎপাদিত প্ৰতি গোট সামগ্ৰীৰ উৎপাদন খৰচ 180 টকা আৰু বিক্ৰী মূল্য 200 টকা।

11

প্ৰতি গোট উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ উৎপাদন খৰচ 180 টকা তলত দিয়া ধৰণৰ :

	টকা
কেঁচা সামগ্ৰী	100
মজুৰী	30
কাৰখানা ব্যয় (40% ছিৰ)	20
প্ৰশাসনীয় ব্যয় (50% ছিৰ)	30
	<u>180</u>

7. (a) নিম্নলিখিত বিৱৰণৰ পৰা (i) সামগ্ৰী দৰ তাৰতম্য, (ii) সামগ্ৰী ব্যৱহাৰ তাৰতম্য আৰু (iii) সামগ্ৰী মিশ্ৰণ তাৰতম্য নিৰ্ণয় কৰা :

3+3+5=11

সামগ্ৰী	মান			প্ৰকৃত		
	পৰিমাণ (কিলোগ্ৰাম)	একক দৰ টকা	মুঠ টকা	পৰিমাণ (কিলোগ্ৰাম)	একক দৰ টকা	মুঠ টকা
A	40	10	400	20	35	700
B	20	20	400	10	20	200
C	20	40	800	30	30	900

অথবা

- (b) 'তাৰতম্য' আৰু 'তাৰতম্য বিশ্লেষণ' বুলিলে কি বুজা? তাৰতম্য বিশ্লেষণৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

(2+3)+6=11

***